

KOSOVSKI PENZIJSKI ŠTEDNI FOND PENZIJSKA SREDSTVA

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

Na dan i za godinu koja je završena 31 decembra 2019

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-2
IZVEŠTAJ O FINANSIJSKOM STANJU	3
IZVEŠTAJ O SVEOBUHVNOM DOBITKU	4
IZVEŠTAJ O PROMENAMA U NETO SREDSTVA DOPRINOSIOCA	5
IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE	6
NAPOMENE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	7-31

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton L.L.C.
Rexhep Mala 18
10000 Prishtine
Kosovo

T +381 38 247 771
T +381 38 247 801
F +381 38 247 802

Upravnom Odboru Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja **Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda - Penzijska Sredstva** ("KPŠF"), koji obuhvataju izveštaj o finansijskoj poziciji na dan 31 decembra 2019 i izveštaj o sveobuhvatnom dobitku, izveštaj o promenama u neto sredstva doprinosioca i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se tada završava, kao i sažetak značajnih računovodstvenih politika i drugih objašnjenja.

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsko stanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda – Penzijska Sredstva na dan 31 decembra 2019, i rezultati njegovog poslovanja i novčanog toka za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Sproveli smo reviziju u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti prema tim standardima dalje su opisane u pasusu Odgovornostirevizora za reviziju finansijskih izveštaja. Mi smo nezavisni od KPŠF u skladu sa Međunarodnim odborom za etičke standarde kodeksa etike profesionalnih računovođa (OESK kodeks) i sa etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Kosovu, a mi smo ispunili i ostale etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i primereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje finansijskim izveštajima

Menadžment je odgovoran za pripremu i ferprezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja, za takve interne kontrole koje menadžment utvrdi da suneophodne i koje omogućavaju pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili grešaka.

U pripremi finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti KPŠF da nastavi da radi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, otkrivajući, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati KPŠF ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja KPŠF.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naši ciljevi su steći razumno uverenje o tome jesu li finansijski izveštaji, kao celina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uverenje je viši nivo uverenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izveštaja.

Kao sastavni deo revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- prepoznamo i procenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izveštaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazanje internih kontrola;
- stičemo razumevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola KPŠF;
- ocenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo;
- zaključujemo o primerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost KPŠF da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvesnost, od nas se zahteva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izveštaju na povezane objave u finansijskim izveštajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izveštaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da KPŠF prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izveštaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su odgovorni za upravljanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda - Penzijska Sredstva, između ostalog, planiranje u obima revizije i značajnih nalaza revizije, sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Grant Thornton LLC

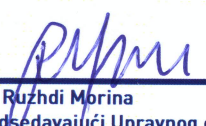
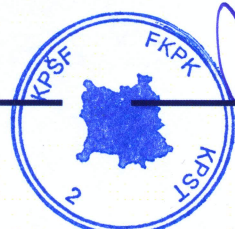
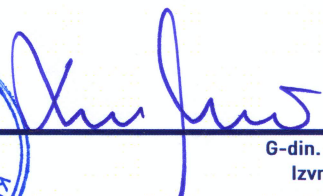
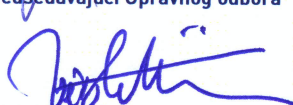
Prishtina,
10 April 2020

Suzana Stavrić
Pravni revizor

	Napomene	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Imovina			
Novac u banci	4	3,279,603	6,245,153
Dospeli doprinosi i druga potraživanja	5	12,274,188	131,347,368
Investicije na otvorene fondove	6	1,480,058,308	1,227,330,357
Investicije na obveznice Kosova	7	298,483,698	208,510,864
Depoziti	7	185,620,151	119,344,093
		1,979,715,948	1,692,777,835
Obaveze			
Obaveze prema KPŠF-0	8	553,143	410,601
Obaveze za otkupljene jedinice	9	650,497	424,779
Ne-doprinosi	10	38,174	34,257
Plativa kamata	4	14,627	5,030
		1,256,441	874,667
Neto imovina doprinosioca		1,978,459,507	1,691,903,168

Odobreno za objavljivanje od Upravnog odbora i rukovodstva KPŠF i potpisano u njihovo ime dana 31. marta 2020.

 Mr. Ruzhdi Morina Predsedavajući Upravnog odbora		 G-din. Adrian Zalli Izvršni direktor
 G-din. Vërshim Hatipi Zamenik direktora - Finansije i Rizik TI		

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Prihodi			
Dobitak investicija na raspolaganju za prodaju - neto	6	150,898,794	-
Prihodi od kamata investicija u obveznice Kosova	7	5,299,465	2,353,410
Prihodi od kamata depozita	7	2,261,648	847,793
Ostali prihodi	11	2,300,000	700,000
		160,759,907	3,901,203
Troškovi			
Naknade za upravljanje na teret računa učesnika	12	(8,235,843)	(7,660,347)
Troškovi kamate gotovine u CBK-u	4	(99,699)	(66,673)
Gubitak investicija na raspolaganju za prodaju - neto	6	-	(88,540,994)
		(8,335,542)	(96,268,014)
Neto (povećanje) rezervi za očekivane kreditne gubitke	7	(178,140)	(415,300)
Povećanje / (Smanjeje) neto sredstava doprinosioca		152,246,225	(92,782,111)

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Doprinosi Učesnika	Zadržani Dobitak	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1 januar 2018	1,308,285,047	336,336,533	1,644,621,580
Doprinosi	173,852,170	-	173,852,170
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(24,832,011)	(6,515,483)	(31,347,494)
Otkup jedinica zbog ne alociranih sredstava	(1,223,238)	(399,260)	(1,622,498)
Otkup jedinica zbog refundacija (Smanjenje) neto sredstava doprinosioca	(826,887)	8,408	(818,479)
	-	(92,782,111)	(92,782,111)
Na dan 31 decembar 2018	1,455,255,081	236,648,087	1,691,903,168
Doprinosi	187,548,325	-	187,548,325
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(41,850,770)	(10,733,164)	(52,583,934)
Otkup jedinica zbog refundacija	(646,415)	(7,862)	(654,277)
Povećanje neto sredstava doprinosioca	-	152,246,225	152,246,225
Na dan 31 decembar 2019	1,600,306,221	378,153,286	1,978,459,507

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Tok gotovine od operativnih aktivnosti			
Povećanje neto sredstava doprinosioca		152,246,225	(92,782,111)
<i>Prilagodavanja za:</i>			
(Dobitak) / Gubitak u otvorene fondove (neto od zadržanih naknada)		(149,157,214)	91,922,763
Neto opticaj rezervi za očekivane kreditne gubitke	7	178,140	415,300
Kamatni prihodi	7	(7,561,113)	(3,201,203)
Kamatni troškovi	4	99,699	66,673
		(4,194,263)	(3,578,578)
Uplaćene kamate		5,873,117	2,048,667
Plaćene kamate		(90,102)	(65,261)
		1,588,752	(1,595,172)
<i>Kretanje radnog kapitala:</i>			
Povećanje plativih obaveza za naknade	8	137,870	18,801
Povećanje / (Smanjenje) obaveza za ne-doprinosce	10	3,917	(15,041)
Smanjenje / (Povećanje) potraživanja za povlačenja i dospelih investicija		120,000,000	(111,907,440)
Neto tok gotovine od / lupotrbjenih za) operativne aktivnosti		121,730,539	(113,498,852)
Tok gotovine od investicionih aktivnosti			
(Dodavanje) investicija na otvorene fondove	6	(1,431,956,161)	(422,575,982)
Povlačenje investicija na otvorene fondove	6	1,328,385,424	581,473,372
(Dodavanje) investicija na obveznice Kosova	7	(140,001,490)	(177,350,917)
Dospеле obveznice Kosova (glavnica)	7	50,800,454	64,278,922
(Dodavanje) depozita	7	(141,538,000)	(106,000,000)
Dospeli depoziti (glavnica)	7	76,000,000	37,401,000
Neto tok gotovine (upotrebljenih za) investicione aktivnosti		(258,309,773)	(22,773,605)
Tok gotovine od finansijskih aktivnosti			
Uplaćeni doprinosi učesnika		186,612,628	172,656,152
Povlačene štednje		(52,225,969)	(42,985,423)
Refundacije		(772,975)	(820,371)
Neto tok gotovine od finansijskih aktivnosti		133,613,684	128,850,358
(Smanjenje) gotovine i njegovih ekvivalenata		(2,965,550)	(7,422,099)
Gotovina i njegovi ekvivalenti početkom godine		6,245,153	13,667,252
Gotovina i njegovi ekvivalenti na kraju godine	4	3,279,603	6,245,153

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

1 UVOD

Kosovski Penzijski Štedni Fond (u daljem tekstu: "KPŠF") registrovan u adresi: Ul. Agim Ramadani br. 182-184, 10000 Priština, Republika Kosovo, brojom registracije 90000225; osnovan je Uredbom UNMIK-a br. 2001/35 od 22 decembra 2001 godine, koja je kasnije izmenjena i dopunjena Uredbom br. 2005/20, a zatim ponovo izmenjena Zakonom br. 03/L-084 Republike Kosova, i dalje dopunjen zakonima br. 04/L-101 i br. 05/L-116 Republike Kosovo, a zadnja dopunjena sa dodacima i promenama Zakonom Br. 04/L-168 i Br. 05/L-116; kao ne-za-profit finansijska institucija, čija je jedina i isključiva svrha upravljanje individualnim računima za penzionu štednju kroz obezbeživanje smotrenih investicija i staranje o penzionoj aktivni i uplaćivanje prinosa na pojedinačne račune radi plaćanja anuiteta za penzionu štednju, kao poverenik koji postupa u ime učesnika i korisnika.

Zakon br. 04/L-101 obezbeđuje program penziona štednje koji se finansira iz uplaćenih doprinosa zaposlenih i njihovih poslodavaca, a kojim upravlja i investira KPŠF. U okviru ovako definisanog sistema doprinosa, svi zaposleni stalni stanovnici Kosova i njihovi poslodavci su obavezni da uplaćuju penzijske doprinose. KPŠF vodi individualne račune za svakog učesnika na koje se uplaćuju doprinosi i povratak od investicija.

KPŠF nadgleda Upravni Odbor koji se sastoji od eksperata za investicije i penzije kao i predstavnika zaposlenih i poslodavaca Kosova. Prema Zakonu Br. 04/L-101, jedan član bez prava glasa zastupa interese Vlade. Tokom 2019. i 2018. godine, Upravni odbor je funkcionisao bez tog člana koji nema parvo glasa.

Ovi finansijski izveštaji su za Kosovski Penzijski Štedni Fond penzijska sredstva (ili "KPŠF-PS") koji se sastoje od penzijske štednje (penzijskih sredstava) doprinosilaca. Finansijski izveštaji za Kosovski Penzijski Štedni Fond Operacije (ili "KPŠF-O"), koji je entitet koji upravlja i administrira penzijskom štednjom (penzionim sredstvima) doprinosilaca, pripremaju se odvojeno od finansijskih izveštaja penzijskih sredstava.

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1 Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji KPŠF-PS su pripremljene u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI").

2.2 Osnova za pripremu

KPŠF-PS vodi knjigovodstvenu dokumentaciju i priprema finansijske izveštaje na akrealnoj osnovi prema pravilima istorijskog troška izmenjenih revalorizacijom finansijskih sredstava i obaveza merene po FVPL. Aktualni i uporedni podaci objavljeni u ovim finansijskim izveštajima su prikazani u evrima koja je valuta i funkcionisanja i prezentiranja KPŠF-PS. Gde je bilo neophodno, uporedni podaci su reklasifikovani u cilju usaglašavanja sa prezentacijom tekuće godine

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja

i) Početno usvajanje novog standarda i revidiranja postojećih standarda na snazi u tekućem period

Sledeći novi standard i revidiranja postojećih standarda izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde su na snazi u tekućem periodu:

- **MSFI 16 "Najmovi"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019.);
- **Izmene i dopune različitih standarda:** Posledice poreza na prihode za isplate od instrumenata klasifikovanih kao kapital (Izmene i dopune MRS 12); Izmene i dopuna plana, smanjenje ili namirenje (Izmene i dopune MRS 19); Troškovi zajma prihvatljivi za kapitalizaciju (dopune MRS 23); Dugoročni interesi u pridruženim kompanijama i zajedničkim ulaganjima (amandmani na MRS 28); Prethodno održani udjeli u zajedničke operaciji (Izmene MSFI 3 i MSFI 11); Značajke pretplata s negativnom nadoknadom (Izmene i dopune MSFI 9) - sve na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.
- **IFRIC 23 " Neizvesnost u pogledu tretmana poreza na prihod "** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).

Usvajanje gornjih standarda i ovih revidiranja postojećih standarda nije dovelo do materijalnih promena računovodstvenih politika KPŠF-PS-a.

ii) Objavljeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda koji još nisu usvojeni

Na dan izdavanja ovih finansijskih izveštaja, donjenavedeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda su objavljeni od strane MSFI a još nisu na snazi:

- **MSFI 17 "Ugovori osiguranja"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021.);
- **Revidiranje MSFI 10 "Konsolidirani finansijski izveštaji" i MRS 28 "Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja"** - Prodaja ili prilog imovine između investitora i njegovih saradnik ili Joint Venture i dalje izmene (datum stupanja na snagu je na neodređeno vreme na odloženo do istraživačkog projekta metoda kapitala je zaključen);
- **Definicija preduzeća (Izmene i dopune MSFI 3)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020.;
- **Klasifikacija obaveza kao tekućih ili dugoročnih (Izmene i dopune MRS 1)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili posle 1. januara 2022. godine.

KPŠF-PS je izabralo da ne usvoji ove nove standarde i revidiranja i tumačenja postojećih standarda pre njihovih stupanja na snagu. KPŠF-PS predviđa da usvajanje ovih standarda i revidiranja i tumačenja postojećih standarda neće imati materijalan utecaj na finansijske izveštaje KPŠF-PS u periodu prve primene.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Finansijski instrumenti

Finansijska aktiva i pasiva koje se vode u izveštaj finansijskog stanjauključuju investicije, gotovinu, ekvivalente novca, plative račune i obaveze. Knjigovodstvene politike za priznavanje ovih stavki su objavljene u relevantnim knjigovodstvenim politikama koje su navedene u ovoj napomeni. Finansijski instrumenti su klasifikovani kao imovina, obaveze ili ekvitet u skladu sa suštinom odgovarajućeg ugovornog aranžmana. Kamata, dobit i gubici u vezi sa finansijskim instrumentima klasifikovanih kao imovina ili obaveze su vođeni kao prihod ili trošak. Finansijski instrumenti su prebijani kada KPŠF-PS ima punovažno pravo da vrši prebijanje i namerava da izvrši poravnanje bilo uzimajući kao osnov neto iznos, ili da istovremeno realizuje aktivu i izvrši poravnanje duga.

3.2 Finansijska sredstva i obaveze

Metode merenja

Fer vrednosti

Fer vrednost predstavlja cenu koja bi bila primljena za prodaju aktive ili plaćena za prenos obaveze u urednoj transakciji između učesnika na tržištu na datum merenja.

Amortizovani trošak i efektivna kamatna stopa

Amortizovani trošak je iznos po kojem se finansijska aktiva ili pasiva meri prilikom početnog priznavanja, minus otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metodu efektivne kamatne stope bilo koje razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospeća, a za finansijsku aktivu, prilagođeno za bilo koji gubitak.

Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procenjene buduće tokove gotovine kroz očekivani životni vek finansijske aktive ili pasive na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske aktive (amortizovani trošak pre umanjena vrednosti) ili amortizovani trošak finansijske pasive. Izračun ne uzima u obzir očekivane kreditne gubitke i uključuje transakcijske troškove, premije ili popuste i naknade i bodove plaćene ili primljene koji su sastavni deo efektivne kamatne stope, kao što su naknade za izdavanje.

Kada KPŠF-PS revidira procenjene buduće tokove gotovine, knjigovodstveni iznos finansijske aktive ili pasive se prilagođava kako bi se odrazilila nova procena diskontovana koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu. Svaka promena se evidentira u dobiti ili gubitku.

Prihod od kamata

Prihodi od kamata se obračunavaju primenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske aktive, osim:

- Kupljene ili stvorene finansijske aktive umanjene za kreditne gubitke (POCI);
- Finansijska aktiva koja nije bila POCL, ali je kasnije postala umanjena za kreditne gubitke („Faza 3“), za koju se prihod od kamata obračunava primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu cenu (tj. neto od rezervi za očekivane kreditne gubitke (ECL).

Početno prepoznavanje i merenje

Finansijska aktiva i pasiva se priznaju kada KPŠF-PS postane strana ugovornih odredbi instrumenta. Redovne kupovine i prodaje finansijske aktive se priznaju na datum trgovanja, datum kada se KPŠF-PS obaveže da će kupiti ili prodati aktivu.

Na početno priznavanje, KPŠF-PS meri finansijsku aktivu ili pasivu po njoj fer vrednosti plus ili minus, u slučaju finansijske aktive, ili pasive po ne-fer vrednosti kroz bilans uspeha, transakcione troškove koji su inkrementalni i direktno pripisani sticanju ili izdavanju finansijske aktive ili pasive, kao što su naknade i provizije.

Transakcioni troškovi finansijske aktive i pasive iskazani po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se u računu dobiti i gubitka. Odmah nakon početnog priznavanja, priznaje se očekivani gubitak po kreditnom gubitku (ECL) za finansijsku aktivu merenu po amortizovanoj vrednosti i investicijama u dužničke instrumente merene na nivou FVOCI-a, što rezultira priznavanjem računovodstvenog gubitka u računu dobiti i gubitka u slučaju novonastale aktive.

Kada se fer vrednost finansijske aktive i pasive razlikuje od cene transakcije po početnom priznavanju, KPŠF-PS priznaje razlike na sledeći način:

- Kada je fer vrednost dokazana kotiranom cenom na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obavezu (tj. input prvog nivoa) ili na osnovu tehnike procene koja koristi samo podatke sa vidljivih tržišta, razlika se priznaje kao dobit ili gubitak;
- U svim drugim slučajevima, razlika se odlaže, a vreme priznavanja dobiti ili gubitka na dan odlaganja određuje se pojedinačno. On se ili amortizuje tokom veka trajanja instrumenta, odlaže sve dok se fer vrednost instrumenta ne može utvrditi korišćenjem tržišnih inputa, ili realizovati putem poravnanja.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.1. Finansijska sredstva

i) Klasifikacija i naknadno merenje

KPŠF-PS klasifikuje svoja finansijska sredstva u sledeće kategorije merenja:

- *Amortizovani trošak*: Aktiva koja se drži za naplatu ugovornih tokova gotovine gde ti tokovi predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI), a koji nisu određeni u FVPL, mere se po amortizovanoj vrednosti. Knjigovodstvena vrednost ove aktive usklađuje se po svim priznatim i izmerenim očekivanim rezervama za kreditni gubitak. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope;
- *Fer vrednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit* (FVOCI): Finansijska aktiva koja se drži radi naplate ugovornih tokova gotovine i za prodaju aktive, gde tokovi gotovine aktive predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate, a koji nisu određeni u FVPL, se mere po fer vrednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Kretanja knjigovodstvene vrednosti se uzimaju preko OGI, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrednosti, prihoda od kamata i tečajnih dobitaka i gubitaka od amortizovanog troška instrumenta koji se priznaju u računu dobiti i gubitka. Kada se finansijska aktiva prestaje priznavati, kumulativna dobit ili gubitak prethodno priznat u OGI se reklasifikuje iz kapitala u dobit ili gubitak i priznaje se u „Neto prihodu od investicija“. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope;
- *Fer vrednost kroz dobit ili gubitak* (FVPL): Aktiva koja ne ispunjava kriterijume za amortizaciju ili FVOCI se meri po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka. Dobitak ili gubitak po dužničkoj investiciji, koja se naknadno meri po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka i nije deo odnosa zaštite od rizika, priznaje se u računu dobiti i gubitka i iskazuje u računu dobiti i gubitka u okviru „Neto prihoda od trgovanja“ u periodu u kome nastaje, osim ako proizlazi iz dužničkih instrumenata koji su određeni po fer vrednosti ili koji se ne drže radi trgovanja, u kom slučaju su prikazani odvojeno u okviru „Neto prihodi od investicija“. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope.

Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su instrumenti koji ispunjavaju definiciju finansijske pasive iz perspektive izdavaoca, kao što su zajmovi, državne i korporativne obveznice i potraživanja kupaca kupljena od klijenata u faktoring aranžmanima bez regresa.

Klasifikacija i naknadno merenje dužničkih instrumenata zavisi od:

- Poslovnog modela KPŠF-PS za upravljanje aktivom; i
- Karakteristika tokova gotovine aktive.

Na osnovu ovih faktora, KPŠF-PS klasifikuje svoje dužničke instrumente u jednu od kategorija merenja: (a) Amortizovani trošak; (b) FVOCI; ili (c) FVPL. KPŠF-PS je klasifikovao svoje dužničke instrumente koji se sastoje od investicija u obveznice Tresora Kosova kao i oročenih depozita položene kod komercijalnih banaka na Kosovu, mereno po amortizovanoj vrednosti. KPŠF-PS nema dužničke instrumente klasifikovane kao FVOCI ili FVPL.

Poslovni model: poslovni model odražava kako KPŠF-PS upravlja sredstvima kako bi generisao tokove gotovine, a instrumenti su klasifikovani u jednu od tri gore navedene kategorije merenja. Kao takve, investicije u obveznice Tresora Kosova i u oročene depozite klasifikuju se kao amortizovani trošak.

SPPI: kada poslovni model treba da drži aktivu za naplatu ugovornih tokova gotovine ili za naplatu ugovornih tokova gotovine i prodaje, KPŠF-PS procenjuje da li tokovi gotovine finansijskog instrumenta predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate (SPPI test). Prilikom procene, KPŠF-PS razmatra da li su ugovorni novčani tokovi u skladu sa osnovnim ugovorom o pozajmljivanju, tj. kamata uključuje samo naknadu za vremensku vrednost novca, kreditni rizik, druge osnovne kreditne rizike i profitnu maržu koja je u skladu sa osnovnim aranžmanom kreditiranja. Kada ugovorni uslovi uvode izloženost riziku ili volatilnosti koji nije u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, povezani finansijski instrument se klasifikuje i meri po fer vrednosti kroz dobit ili gubitak.

KPŠF-PS reklasifikuje dužničke investicije kada i samo kada se promeni poslovni model upravljanja tim sredstvima. Reklasifikacija se vrši od početka prvog izveštajnog perioda nakon promene. Očekuje se da će takve promene biti vrlo retke i nijedna se nije dogodila u datom periodu.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.1. Finansijska sredstva (nastavak)

i) Klasifikacija i naknadno merenje (nastavak)

Instrumenti kapitala

Instrumenti kapitala su instrumenti koji zadovoljavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca; to jest, instrumenti koji ne sadrže ugovornu obavezu plaćanja i koji dokazuju preostali udeo u neto aktivu izdavaoca. Primeri instrumenata kapitala uključuju redovne deonice koje KPŠF-PS ne poseduje, kao i jedinice u otvorenim fondovima kojih KPŠF-PS poseduje.

KPŠF-PS klasifikuje i naknadno meri sve takve investicije po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka, osim u slučajevima kada je rukovodstvo KPŠF-PS, pri početnom priznavanju, neopozivo označilo investicije u instrument kapitala po fer vrednosti kroz drugi sveobuhvatni prihod kada se te investicije drže u druge svrhe osim za generisanje povraćaja investicija. U takvim slučajevima, kojih nije bilo u toku izveštajnog perioda, dobiti ili gubici od fer vrednosti se priznaju u OGI i kasnije se ne reklasifikuju u dobit ili gubitak, uključujući otuđenje. Gubici od umanjenja vrednosti, kao i ukidanje gubitaka od umanjenja vrednosti, ne iskazuju se odvojeno od ostalih promena fer vrednosti. Dividende, kada predstavljaju prinos na takve investicije i dalje bi se priznavale u dobitku ili gubitku kao i drugi prihodi kada se utvrdi pravo KPŠF-PS na primanje plaćanja.

KPŠF-PS je klasifikovao svoja ulaganja u otvorene fondove, mjereno na FVPL, dok nema kapitalne investicije klasifikovane kao FVOCI.

Dobici ili gubici po osnovu instrumenata kapitala mereni po FVPL-u se uključuju kao dobit ili gubitak u izveštaju o sveobuhvatnoj dobiti.

ii) Umanjenje

KPŠF-PS procenjuje na osnovu budućih očekivanja očekivane kreditne gubitke (ECL) povezane sa aktivom dužničkih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrednosti. KPŠF-PS priznaje ispravku gubitka za takve gubitke na svaki datum izveštavanja. Merenje ECL reflektuje:

- Nepristrasan i ponderisani iznos na osnovu verovatnoće koji se određuje procenom raspona mogućih ishoda;
- Vremensku vrednost novca; i
- Razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izveštavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

iii) Prestanak priznavanja osim putem modifikacije

Finansijska sredstva, ili njen deo, prestaju se priznavati kada su ugovorna prava na primanje tokova gotovine iz aktive istekla, ili kada su prenesena i (a) KPŠF-PS prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili (b) KPŠF-PS ne prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i KPŠF-PS nije zadržao kontrolu. U izveštajnom periodu nije bilo takvih slučajeva.

3.2.2. Finansijske obaveze

i) Klasifikacija i naknadno merenje

I u tekućem i u prethodnom izveštajnom periodu, finansijska pasiva se klasifikuje kao naknadno merena po amortizovanoj vrednosti.

ii) Prestanak priznavanja

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada se gase (tj. kada je obaveza navedena u ugovoru isplaćena, otkazana ili istekla).

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.3. Finansijski instrumenti mereni po fer vrednosti

Finansijska imovina merena po fer vrednosti u izveštaju finansijskog stanja iskazuje se u skladu s hijerarhijom fer vrednosti. Ova hijerarhija skuplja finansijske imovine i obaveze u tri razine koje se temelje na značaju ulaznih podataka koji se koriste tekom merenja fer vrednosti finansijske imovine:

Razina 1: Navedene cene (ne prilagođene) na aktivnim tržištima za identične imovine ili obaveze;

Razina 2: Drugi ulazni podaci, osim navedenih cena, uključeni u razinu 1, koji su dostupni za promatranje imovine ili obaveze direktno (tj. cene) ili indirektno (tj. izraženi od cene); i

Razina 3: Ulazni podaci o imovinu ili obavezu koje se ne temelju na dostupnim podacima za promatranje tržišta.

Na izveštajnim datumima, finansijski instrumenti KPŠF-PS merene po fer vrijednosti, objašnjeni su na sledeći način:

Klasa ulaganja	Razina	Na dan	Na dan
		31 decembar 2019	31 decembar 2018
		EUR	EUR
Investicije na otvorene fondove	1	1,480,058,308	1,227,330,357

Gore navedena merenja fer vrijednosti se ponavljaju. Tokom godine završene 31 decembra 2019. i 2018 nije bilo kretanja sredstava između razina.

Fer vrednost ostalih finansijskih sredstava na dan 31 decembra 2019 i 2018 godine je približna njihovim knjigovodstvenim iznosima zbog kratkoročnih ročnosti.

3.3 Značajne procene i presude

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva procene i presude koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prezentirane vrednosti sredstava, obaveza, prihoda i rashoda. Faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena. Rukovodstvo isto treba presuditi i aplikaciju knjigovodstvenih politika KPŠF-PS. Procene i presude se revidiraju na tekućoj osnovi.

Ova napomena daje pregled oblasti koje uključuju viši stepen prosuđivanja i složenosti, kao i glavne izvore neizvesnosti procena koje imaju značajan rizik da dovedu do materijalnog prilagođavanja u narednoj finansijskoj godini. Detaljne informacije o svakoj od ovih procena i prognoza uključene su u odgovarajuće napomene zajedno sa informacijama o osnovama za obračun za svaku pogodenu stavku u finansijskim izveštajima.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka

Merenje očekivanog ispravka vrednosti kreditnog gubitka za finansijsku aktivu merenu po amortizovanom trošku i FVOCI je područje koje zahteva korišćenje složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju (npr. verovatnoća neispunjavanja obaveza od strane trezora Kosova i rezultirajući gubici). Objasnjenje ovih ulaznih podataka, pretpostavki i tehnika procene korišćenih u merenju ECL-a detaljnije je opisano u napomeni 3.8.5, koja takođe navodi ključne osetljivosti ECL-a na promene u ovim elementima.

Nekoliko značajnih procena takođe je potrebno za primenu računovodstvenih zahteva za merenje ECL-a, kao što su:

- Određivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje ECL-a;
- Utvrđivanje broja relativnih pondera predviđenih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i pripadajući ECL; i
- Osnivanje grupa slične finansijske aktive u svrhu merenja ECL-a.

3.4 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Za potrebe tokova gotovog novca, gotovinu i gotovinske ekvivalente čine gotov novac u ruci i u bankama i kratkoročni depoziti sa originalnim rokom dospeća od tri meseca ili manje. Izuzetak su investicije u bankarskim depozitima bez datuma dospeća ali sa prethodnim objavnim rokom koje Upravni odbor ne namerava da ih otkupi.

3.5 Doprinosi

Doprinosi primljeni od doprinosilaca izračunaju se na akrealnoj bazi.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.6 Povlačenje štednji i refundacije

Povlačene štednje, tj. Isplata benefita, doprinosiocima ili njihovim korisnicima, kao i refundacije pogrešnih doprinosa, obračunavaju se na period na koji se dešava otkup jedinica.

3.7 Oporezivanje

KPŠF penzijska sredstva su izuzete od plaćanja poreza na dobit korporacija.

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom

Obaveze prema učesnicima KPŠF-PS su uvek jednaka sa vrednost neto imovine učesnika, tj. ne postoji raskorak finansiranja za buduće koristi, što je razlog zašto aktuarne procene se ne rade od strane KPŠF-PS. Obaveze KPŠF-PS nisu sastojane od finansijskih instrumenata, npr pozajmljenih sredstava od drugih finansijskih institucija, zbog čega upravljanje rizicima za deo obaveza KPŠF-PS se ne smatra neophodnim.

Kada se radi o proceni rizika finansijskih instrumenata koji čine dio imovine KPŠF-PS, ogromna većina investicija se vrše kroz otvorene instrumente, što praktično znači da funkcija svakodnevnog upravljanja rizikom je ustupljena pružiocima otvorenih instrumenata. Kao rezultat toga, finansijska sredstva KPŠF-PS su direktno izloženi samo ograničenom broju rizika (pretežno cenovnom riziku) i to sa ograničenim delom sredstava, koje Upravni odbor nastoji da upravlja putem politike investiranja.

Investiciona politika pre svega zahteva za uložena sredstva, bilo direktno ili indirektno, da su veoma raznovrsne preko emitenata i klasa sredstava, kao i preko investicionih pristupa otvorenih investicionih fondova (vozila). Dalje, kao način da se upravlja direktnim rizicima politika postavlja ograničenja u pogledu udela sredstava koji se mogu ulagati u instrumente date klase sredstava (Vozila suštinski od akcija: 55%; Vozila višeklasnih sredstava: 55%; Vozila suštinski od obveznica uključujući obveznice Kosova sa originalnim rokom otplate dužeg od godinu dana: 35%; i Vozila tržišta novca i blagajničkih obveznica Kosova do godinu dana: 50%); kao i ograničenja u pogledu udela sredstava koji se mogu ulagati u instrumente datog investicionog pristupa (Vozila smernog povratka / Neprilagođene za rizik: 60%; Vozila sa Ciljem rizika / Upravljanjem rizika / Absolutnog povratka: 68%; i Vozila Čistog prihoda: 70%).

U tom okviru Upravni odbor donosi odluke da li da se poveća ili smanji izlaganje u određeno vozilo zavisnos od učinka i portfelja vozila ili korelaciji vozila sa drugim vozilima, kao i od uverenja za kratki i srednji rok o izgledima za datu klasu sredstava i dati investicioni stil vozila. Sam KPŠF se ne angažuje u ugovorima unapred, svopovima i derivata u cilju upravljanja i kontrolisanja tih rizika za imovinu KPŠF-PS.

Odeljenje za Investicije i Rizik KPŠF-a redovno analizira usklađenost direktnih, kao i indirektnih ulaganja kroz otvorene investicione fondove, sa politikom investiranja KPŠF-a. Rizici i volatlnost direktnih i indirektnih plasmana se takođe procenjuju redovno. Nalazi su pregledani od strane Komisije za Investicije Upravnog odbora KPŠF-a i služe kao pomoć za donošenje investicionih odluka.

U nastavku su dati standardni rizici kojima su finansijska sredstva KPŠF-PS direktno bile izložene na dan izveštavanja:

3.8.1 Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa. Na dan izveštavanja KPŠF-PS ima direktne investicije u obveznice trezora Kosova i oročene depozite sa komercijalnim bankama sa fiksnom kamatnom stopom, a nema direktnih ulaganja u instrumentima sa varijabilnom kamatnom stopom.

	Na dan 31 decembar 2019		Na dan 31 decembar 2018	
	Sredstva	Obaveze	Sredstva	Obaveze
	EUR	EUR	EUR	EUR
Fiksna stopa				
Obveznice Kosova	298,483,698	-	208,510,864	-
Depoziti	185,620,151	-	119,344,093	-
Ukupno	484,103,849	-	327,854,957	-

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.2 Cenovni rizik

Uprkos umerenom smanjenju osetljivosti na promene u fer vrednosti investicija raspoloživih za prodaju preko otvorenih instrumenata, cenovni rizik ostaje najznačajniji direktni faktor rizika za uložena sredstva KPŠF-PS. KPŠF-PS kroz investicione politike pokušava da upravlja ovim rizikom diversifikujući ulaganja u ne povezanim otvorenim instrumenatima, koji zauzvrat imaju u svojim portfeljima različite klase sredstava i imaju različite investicione načine i ciljeve.

Analiza osetljivosti na promene cena otvorenih instrumenata

Da su cene otvorenih instrumenata bila 5% viša / niža na dan izveštavanja, neto sredstva koja pripadaju doprinosiocima bi se povećala / smanjila za 74,002,915 EUR (2018: 61,366,009 EUR).

Maksimalni pad za portfelj KPŠF-a za jednogodišnji period završenog 31 decembra 2019. Bio je 4.8%, a za period od 3 godina bio je 8.2% (2018: je 8.2%, odnosno 8.2%).

Odnos performanse protiv kolebljivosti za period od 1 godine završenoj 31 decembra 2019. je bio 3.81; gde je godišnja kolebljivost bila 2.3% a performansa +8.87% (2018: -1.06, odnosno 5.0% i -5.28%). Sa druge strane odnos za period od 3 godina je bio 0.87; gde je godišnja kolebljivost bila 3.7% a performansa 3.17% (2018: 0.39, odnosno 4.5% i 1.75%).

3.8.3 Rizik likvidnosti

Konzervativno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumeva održavanje dovoljne gotovine, dostupnost fondova kroz odgovarajuća kreditna postrojenja i mogućnost blagovremenog prikupljanja - u okviru uspostavljenih termina - dospele iznose iz trećih strana.

Prosečni mesečni otkupi od KPŠF-PS kroz isplate beneficija i refundacija za godinu završenu 31 decembra 2019 iznosili su 4,436,518 EUR (2018: 2,747,499 EUR). Prosečni mesečni ulazni doprinosi za godinu u iznosu od 15,551,052 EUR (2018: 14,388,013 EUR), nastavljaju da budu mnogo veći nego mesečni izlasci.

Investicije putem otvorenih fondova mogu se otkupiti u roku od 1-5 dana ali se prijavljaju tu kao investicije dugotrajnog roka. Investicije sredstava KPŠF-PS na obveznice Trezora Kosova imaju originalnu zrelost do deset godina dok oročenja sa bankama imaju originalnu zrelost od 1 do 3 godine.

Tabela ispod predstavlja ostatak ugovorenog roka otplate finansijskih sredstava i obaveza KPŠF-PS.

	Na dan 31 decembar 2019			Na dan 31 decembar 2018		
	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Finansijska sredstva						
Novac u banci	3,279,603	-	-	6,245,153	-	-
Otvoreni fondovi	-	-	1,480,058,308	-	-	1,227,330,357
Obveznice Kosova	77,695,694	200,332,878	20,455,126	50,863,036	136,400,021	21,247,807
Depoziti	112,949,255	72,670,896	-	76,243,274	43,100,819	-
Dospeli doprinosi i druga potraživanja	12,274,188	-	-	131,347,368	-	-
	206,198,740	273,003,774	1,500,513,434	264,698,831	179,500,840	1,248,578,164
Finansijske obaveze						
Plativi računi	1,256,441	-	-	874,667	-	-
	1,256,441	-	-	874,667	-	-
Razlika zrelosti	204,942,299	273,003,774	1,500,513,434	263,824,164	179,500,840	1,248,578,164

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.4 Devizni rizik

Na datume izveštavanja direktni plasmani u obveznicama kosovskog Trezora i bankarskih oročenja su denominirani u evrima. Kao način upravljanja valutnim rizikom putem otvorenih investicionih fondova, politika investiranja KPŠF-PS dozvoljava samo do 10 odsto sredstava KPŠF-PS da budu uložene u otvorene investicione fondove koji nisu denominovane u evrima i ne pružaju evro hedžing.

Sve investicije KPŠF-PS kroz otvorene fondove na datume izveštavanja su denominirane u evrima ili pružaju evro hedžing; gde upravljači ovih fondova koriste devizne derivate za upravljanje i kontrolu deviznog rizika. Izuzetak od ovoga je iShares MSCI US Qual ETF koji ima akcije na USD bez hedžing i predstavlja 2,4% sredstava na datum izveštavanja (2018: nula).

Kao rezultat toga što ima malo direktne izloženosti deviznom riziku na datum izveštavanja nije se izvodila analiza osetljivosti o efektima smene valute na sveobuhvatnoj dobiti za godinu završenu 31 decembra 2018. i 2019 godine.

3.8.5 Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskog gubitka za KPŠF-PS ukoliko kupac ili ugovorna stranka finansijskog instrumenta ne ispuni svoje ugovorne obaveze. Na dan izveštavanja sredstva KPŠF-PS su najviše i direktno izložene kreditnom riziku putem ulaganja KPŠF-PS u obveznice Kosova i oročenja, i predstavljaju drugi najveći rizik za KPŠF-PS.

Merenje kreditnog rizika

Procena kreditne izloženosti za potrebe upravljanja rizicima je složena i zahteva primenu modela, budući da izloženost varira sa promenama tržišnih uslova, osim novčanih tokova i protoka vremena. Procena kreditnog rizika podrazumeva dalju procenu verovatnoće nastanka kašnjenja,

KPŠF-PS meri kreditni rizik koristeći verovatnoću neplaćanja (PD), izloženost po defaultu (EAD) i gubitak po defaultu (LGD). Ovo je pristup koji se koristi u svrhu merenja očekivanog kreditnog gubitka (ECL) prema MSFI-u 9.

Kreditne izloženosti razvrstavaju se u jednu od tri faze, u zavisnosti od povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja relevantnih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrednosti, i to: obveznica trezora Kosova i oročeni depoziti kod komercijalnih banaka.

Kada je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, instrument je pomeren sa 12-mesečnog očekivanog gubitka na očekivani životni gubitak.

Prilikom procene, početni kreditni rizik finansijskog instrumenta meri se prema tekućem kreditnom riziku, uzimajući u obzir njegov preostali vek trajanja instrumenta.

U prvom i drugom koraku, prihod od kamata je efektivna kamata na bruto knjigovodstvenu vrednost; u trećoj fazi to je efektivna kamata na amortizovani trošak.

Kako bi se izračunali 12-mesečni i doživotni očekivani gubici, za relevantne instrumente primenjuje se model kreditnog rizika (PD, LGD), predviđanje bilansa (avansi, povlačenje sredstava) i kamatne stope (faktori popusta).

Na strani kreditnog rizika, PD i LGD modeli moraju zadovoljiti model rezervi za umanjenje vrednosti.

PD model procenjuje verovatnoću neplaćanja (PD) u skladu sa sledećim načelima:

- Sve relevantne informacije su razmotrene;
- Trenutne ekonomske okolnosti odražavaju se primenom najbolje, a ne konzervativne procene;
- Obezbeđuje verovatnoću da će doći do kašnjenja u narednih 12 meseci ili tokom životnog veka instrumenta;
- Uključuje ekonomske prognoze u budućnosti.

LGD model procenjuje procenat gubitka u skladu sa sledećim načelima:

- razmatra sve relevantne informacije i uključuje element orijentisan na budućnost;
- odražava trenutne ekonomske okolnosti (tj. predstavlja najbolju procenu, a ne procenu ekonomske krize);
- razmatra samo troškove koji se mogu direktno pripisati naplati povraćaja.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje financijskim rizikom (nastavak)

3.8.5 Kreditni rizik (nastavak)

Model umanjenja za obveznice Trezora Kosova

Model umanjenja za obveznice Trezora Kosova uzima u obzir istoriju neizvršenja obaveza od strane trezora Kosova (kojih nije bilo), kao i ustavne i zakonske garancije koje obavezuju vladu da odredi prioritet za namirenje javnog duga pre bilo kakvih drugih isplata. Model takođe uzima u obzir nivo javnog duga kao i preostali vek trajanja instrumenta. Svakom scenariju se daje odgovarajuća verovatnoća koja se koristi za procenu očekivanih kreditnih gubitaka.

Da li je instrument premešten sa prve faze na fazu dva ili tri zavisi od objektivnih dokaza o umanjenju vrednosti ili osnovnih metrika kao što je:

- značajne finansijske teškoće države Kosova; ili
- neispunjavanje obaveza ili kršenje odredbi u plaćanju kamata ili glavnice depozita; ili
- postaje verovatno da će država Kosova ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju; ili
- nivo duga prema BPV prelazi 80%.

S obzirom na gore navedene inpute, sve obveznice Trezora Kosova su evaluirani korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti u fazi 1, tokom godine koja se završila 31. decembra 2019. godine nije bilo kretanja u fazama. Neto dodatci provizija za umanjenje vrednosti tokom godine iznosilo je 144,985 EUR, što je rezultiralo na krajnji bilans na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 678,408 EUR (2018: neto dodatci od 380,888 EUR, i krajnji bilans u iznosu od 533,423 EUR).

Model umanjenja za oročene depozite

Model umanjenja za oročene depozite kod lokalnih banaka uzima u obzir istoriju neizvršenja obaveza od strane upotrebljenih banaka (kojih nije bilo), osnovne finansijske pokazatelje i metriku, kao i preostali vek trajanja instrumenta. Svakom scenariju se daje odgovarajuća verovatnoća koja se koristi za procenu očekivanih kreditnih gubitaka.

Da li je instrument premešten sa prve faze na fazu dva ili tri zavisi od objektivnih dokaza o umanjenju vrednosti ili osnovnih metrika kao što je:

- neispunjavanje obaveza ili kršenje odredbi u plaćanju kamata ili glavnice depozita; ili
- postaje verovatno da će banka ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju; ili
- Centralna banka Republike Kosovo nastavlja sa oduzimanjem dozvole za rad banci; ili
- tekući koeficijent opada ispod 0.9; ili
- koeficijent kredita i depozita prelazi 1.1 ili opada ispod 0.4; ili
- koeficijent adekvatnosti kapitala opada ispod 8.5%; ili
- procenat loših kredita prelazi 13%.

S obzirom na gore navedene inpute, svi oročeni depoziti su evaluirani korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti u fazi 1, tokom godine koja se završila 31. decembra 2019. godine nije bilo kretanja u fazama. Neto dodatci provizija za očekivane kreditne gubitke tokom godine iznosilo je 33,155 EUR, što je rezultiralo na krajnji bilans na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 92,856 EUR (2018: neto dodatci od 34,412 EUR, i krajnji bilans u iznosu od 59,702 EUR).

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.6 Finansijski instrumenti ne prikazani po fer vrednosti

Sljedeća tabela sumira knjigovodstvene vrednosti i fer vrednosti tih finansijskih sredstava i obaveza koje nisu prikazane u izveštaju o finansijskom stanju po fer vrednosti na dan 31 decembra 2019. i 2018 godine.

	Na dan 31 decembar 2019		Na dan 31 decembar 2018	
	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost
	EUR	EUR	EUR	EUR
Financijska sredstva				
Gotovina u rukama i bankama	3,279,603	3,279,603	6,245,153	6,245,153
Obveznice Kosova	298,483,698	299,162,106	208,510,864	209,044,287
Depoziti	185,620,151	185,713,007	119,344,093	119,403,795
Dospeli računi	12,274,188	12,274,188	131,347,368	131,347,368
	499,657,640	500,428,904	465,447,478	466,040,603
Financijske obaveze				
Plativi računi	1,256,441	1,256,441	874,667	874,667
	1,256,441	1,256,441	874,667	874,667

3.8.7 Izlaganja putem indirektnih plasmana

Većina KPŠF-PS sredstava plasiraju se preko otvorenih instrumenata koja trguju u različitim klasama imovine i zapošljavaju različitu politiku za investicije i rizik. Kao rezultat, sredstva KPŠF-PS izloženi su različitim rizicima za indirektnu investicije u zavisnosti od sredstva uložena u datom otvorenom instrumentu.

Kompletan set rizika kojima su izloženi na dan 31 decembra 2019. svi otvoreni fondovi mogu se naći kod njihovih pojedinačnih prospekta, dok su glavni rizici bili sledeći:

Fond	Glavni rizici
Vanguard - GSIF	Cenovni Državni/Politički Praćenje indeksa
AXA - GILB	Kreditni Ugovorne stranke Kamatni
BNY Mellon - RRF	Cenovni Kreditni Ugovorne stranke Kamatni Valutni
Schroders - GDG	Cenovni Ugovorne stranke Kreditni Valutni Derivatni Kamatni Poluge
Nordea 1 - GSEF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
Nordea 1 - SRF	Cenovni Kreditni Ugovorne stranke Državni/Politički Derivatni
AXA - WFOI	Kreditni Ugovorne stranke
BNP Paribas – PDP	Kreditni Likvidnosti Ugovorne stranke Operative i Starateljstva Derivatni
Amundi – RPI2	Kreditni Likvidnosti Ugovorne stranke Derivatni
Amundi – 3M-I	Kreditni Ugovorne stranke
Corp Bond Eur ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
S&P500 Minvol ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
Amun EurCorp ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
MSCI USA Qual ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički Valutni

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.7 Izlaganja putem indirektnih plasmana (nastavak)

Kada se sve investicije, direktne i indirektno, uzimaju u obzir, izloženost sredstava KPŠF-PS na dan 31. decembar 2019. godine je kao sledeće:

Valuta - EUR: 69.3%; USD: 21.3%; GBP: 3.0%; JPY: 1.3%; CAD: 1.3%; DKK: 1.1%; Ostalo (neto): 2.7%.

Aset klasa - Akcije: 34.9%; Trezorski dug: 23.7%; Dug preduzeća: 20.5%; Novčana tržišta: 20.6%; Neto derivati: 0.3%.

U nastavku je prikazana raspada rejtinga direktnih instrumenata fiksnog prihoda i tržišta novca, kao i indirektnih koji se drže kroz otvorene fondove. Isključena su indirektna ulaganja u fondove sa fiksnim dohotkom, ili 4,93% imovine KPŠF-PS, za koja se rejting ne može dobiti. Nijedna provizija se ne iskazuje za indirektno instrumente sa fiksnim prinosom pošto se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka u odgovarajućim otvorenim fondovima.

Opis	Primenljivi rejting	Procenat sredstva KPŠF na dan 31 decembar 2019	Procenat sredstva KPŠF na dan 31 decembar 2018
<i>Direktne investicije</i>			
Obveznice Kosova	-	15.20%	12.43%
Depoziti	-	9.44%	7.10%
		24.64%	19.53%
<i>Indirektne investicije u dužničke hartije</i>			
Prvoklasni	AAA	4.87%	6.97%
Visok	AA+ AA AA-	2.31%	7.22%
Srednje viši	A+ A A-	5.90%	3.28%
Srednje niži	BBB+ BBB BBB-	7.98%	5.10%
Spekulativni	BB+ BB BB-	2.13%	1.27%
Veoma spekulativni	B+ B B-	0.37%	0.64%
Umereni rizik	CCC+	0.01%	0.02%
Previše spekulativni	CCC	0.02%	0.01%
U neplaćaj sa malo izgleda za oporavak	CCC- CC C	0.00%	0.00%
Bez rejtinga	-	0.43%	0.54%
		24.02%	25.05%
<i>Indirektne investicije u gotovinske hartije</i>			
Prvoklasni	AAA	0.01%	-
Visok	AA+ AA AA-	1.05%	0.10%
Srednje viši	A+ A A-	3.75%	1.57%
Srednje niži	BBB+ BBB BBB-	2.55%	0.31%
Spekulativni	BB+ BB BB-	-	0.01%
Bez rejtinga	-	0.17%	-
		7.53%	1.99%

4 NOVAC U BANCİ

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
U Centraloj banci Republike Kosovo (CBK)	2,955,546	6,245,153
Erste Bank Austria (broker)	324,057	-
Ukupan novac u banci	3,279,603	6,245,153

Od 1. januara 2018 do 30. juna 2019. negativna godišnja kamata od -0.40%; od 1. jula do 17. oktobra 2019. negativna godišnja kamata od -0.50%; od 18. oktobra do 31 decembra 2019. negativna godišnja kamata od -0.60%; je bila zastupana na dnevni bilans tekućeg računa KPŠF-PS sa Centralnom Bankom Kosova. Ukupni rashodi kamate za godinu završenu 31 decembra 2019. su bili 99,699 EUR od kojih na datum izveštavanja 14,627 EUR su bili plativi CBK-u (2018: rashodi od 66,673 EUR od kojih na datum izveštavanja su 5,030 EUR bili plativi).

5 DOSPELI DOPRINOSI I DRUGA POTRAŽIVANJA

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Dospeli doprinosi	12,274,188	11,347,368
Despela sredstva povlačenih sa otvorenih fondova	-	120,000,000
Ukupno dospelih doprinosa i drugih potraživanja	12,274,188	131,347,368

Dospeli doprinosi odnose se na doprinose koji su primljeni na uplatni račun do 18-PSg tekućih meseca od datuma izveštavanja a nisu pretvorene u jedinice na dane izveštavanja.

Despela sredstva sa otvorenih fondova sačinje se od povlačenih sredstava tokom jednog izveštajnog perioda koje su se primili tokom sledećeg perioda.

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE

a) Investicije na otvorene fondove (u EUR)

							2019
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Dobitak ili gubitak	Odbijena naknada	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	6.1	363,676,626	55,204,616	48,969,050	(365,610)	(420,000,000)	47,484,682
BNY Mellon – RRF	6.2	145,256,365	102,000,000	23,180,606	-	-	270,436,971
AXA – GILB	6.3	97,593,865	13,345	2,074,769	(153,678)	(70,000,000)	29,528,301
Schroders – SISF	6.4	9,812,299	52,000,000	574,969	-	(62,387,268)	-
Schroders – GDG	6.5	55,893,343	-	5,244,959	-	(17,500,000)	43,638,302
Nordea 1 – GSEF	6.6	162,607,446	108,000,000	28,881,121	-	(173,000,000)	126,488,567
Nordea 1 – SRF	6.7	124,005,629	88,000,000	17,042,015	-	-	229,047,644
Amundi – 3M-I	6.8	59,847,864	733,065,632	(830,703)	(221,064)	(517,998,964)	273,862,765
AXA – WFOI	6.9	53,906,903	39,100	5,740,987	(238,363)	(17,500,000)	41,948,627
BNP Paribas – PDP	6.10	52,220,239	50,000,000	9,763,153	(450,555)	-	111,532,837
Amundi – RPI2	6.11	102,509,778	26,000,262	7,190,867	(161,370)	(49,999,192)	85,540,345
Corp Bond Eur ETF	6.12	-	61,995,980	(642,957)	(46,473)	-	61,306,550
S&P500 Minvol ETF	6.13	-	45,927,155	4,532,116	(64,637)	-	50,394,634
Amun EurCorp ETF	6.14	-	61,998,114	(792,988)	(37,062)	-	61,168,064
MSCI USA Qual ETF	6.15	-	47,711,957	(29,170)	(2,768)	-	47,680,019
Ukupne investicije na otvorene fondove		1,227,330,357	1,431,956,161	150,898,794	(1,741,580)	(1,328,385,424)	1,480,058,308

							2018
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Dobitak ili gubitak	Odbijena naknada	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	6.1	368,189,871	32,509,398	(36,036,485)	(986,158)	-	363,676,626
BNY Mellon – RRF	6.2	108,940,067	110,000,000	(1,683,702)	-	(72,000,000)	145,256,365
AXA – GILB	6.3	100,550,642	49,414	(2,611,784)	(394,407)	-	97,593,865
Schroders – SISF	6.4	10,275,294	-	(462,995)	-	-	9,812,299
Schroders – GDG	6.5	113,300,190	36,000,000	(10,406,847)	-	(83,000,000)	55,893,343
Nordea 1 – GSEF	6.6	146,966,855	21,000,000	(5,359,409)	-	-	162,607,446
Nordea 1 – SRF	6.7	242,568,079	-	(7,562,450)	-	(111,000,000)	124,005,629
Amundi – 3M-I	6.8	27,942,054	97,000,402	(78,317)	(16,719)	(64,999,556)	59,847,864
AXA – WFOI	6.9	109,973,876	40,015,595	(8,365,851)	(716,717)	(87,000,000)	53,906,903
BNP Paribas – PDP	6.10	130,010,203	22,000,000	(8,775,311)	(1,014,653)	(90,000,000)	52,220,239
Amundi – RPI2	6.11	86,295,734	64,001,173	(5,533,651)	(253,115)	(42,000,363)	102,509,778
Pictet – HDS		33,137,645	-	(1,664,192)	-	(31,473,453)	-
Ukupne investicije na otvorene fondove		1,478,150,510	422,575,982	(88,540,994)	(3,381,769)	(581,473,372)	1,227,330,357

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

b) Investicije na otvorene fondove (u Jedinice)

					2019
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		Jedinice	Jedinice	Jedinice	Jedinice
Vanguard – GSIF	6.1	20,867,975	2,972,007	(21,651,536)	2,188,446
BNY Mellon – RRF	6.2	113,075,171	74,298,882	-	187,374,053
AXA – GILB	6.3	639,834	87	(455,392)	184,529
Schroders – SISF	6.4	65,229	333,840	(399,069)	-
Schroders – GDG	6.5	347,866	-	(104,545)	243,321
Nordea 1 – GSEF	6.6	6,708,228	3,898,672	(6,462,452)	4,144,448
Nordea 1 – SRF	6.7	6,873,926	4,664,998	-	11,538,924
Amundi – 3M-I	6.8	57	696	(493)	260
AXA – WFOI	6.9	398,808	271	(122,901)	276,178
BNP Paribas – PDP	6.10	364,794	298,579	-	663,373
Amundi – RPI2	6.11	21	5	(10)	16
Corp Bond Eur ETF	6.12	-	457,000	-	457,000
S&P500 Minvol ETF	6.13	-	7,323,737	-	7,323,737
Amun EurCorp ETF	6.14	-	270,745	-	270,745
MSCI USA Qual ETF	6.15	-	530,229	-	530,229

					2018
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		Jedinice	Jedinice	Jedinice	Jedinice
Vanguard – GSIF	6.1	19,118,503	1,749,472	-	20,867,975
BNY Mellon – RRF	6.2	84,626,790	85,736,732	(57,288,351)	113,075,171
AXA – GILB	6.3	639,513	321	-	639,834
Schroders – SISF	6.4	65,229	-	-	65,229
Schroders – GDG	6.5	647,516	209,452	(509,102)	347,866
Nordea 1 – GSEF	6.6	5,899,914	808,314	-	6,708,228
Nordea 1 – SRF	6.7	12,888,846	-	(6,014,920)	6,873,926
Amundi – 3M-I	6.8	24	95	(62)	57
AXA – WFOI	6.9	751,958	276,157	(629,307)	398,808
BNP Paribas – PDP	6.10	842,199	146,921	(624,326)	364,794
Amundi – RPI2	6.11	17	13	(9)	21
Pictet – HDS		180,498	-	(180,498)	-

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

6.1 Vanguard Investment Series plc- Global Stock Index Fund Euro hedged (ISIN: IE00B03HD316)

Fond teži da obezbedi dugoročan rast kapitala praćenjem poslovanja Morgan Stanley Capital International (MSCI), World Free Index, tržišnog ponderisanog indeksa zasnovanog na veličinu kapitala kompanija u razvijenim zemljama. Investiciona politika Global Stock Index Fund usmerena je pretežno ka cilju da se investira u obične akcije. Investicije KPŠF u ovaj Fond pripisane su po valutnom ekvivalentu neto vrednosti imovine po deonici na relevantni dan poslovanja. Fond ne isplaćuje nikakve dividende, stoga sva dobiti se ogleda u neto vrednost sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +24.50% (2018: -9.51%). Naknada za upravljanje obračunava se dnevno po godišnjoj stopi od 0.25% od vrednosti aktive (2018: -9.51%). Fond takođe daje rabat od 0.12% od naknade za upravljanje (2018: 0.12%), koja se reinvestira u sledećem mesecu, što za rezultat ima da neto naknada za upravljanje koje naplaćuje fond iznosi 0.13% od vrednosti sredstava (2018: 0.13% sredstava). Povlačenih 420,000,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 141,769,973 EUR.

6.2 BNY Mellon - Real Return Fund (ISIN IE00B504KX99)

BNY Mellon Real Return Fund je fond sa apsolutnim povraćajem koji ulaže sredstva mešovito u gotovini, obveznicama i akcijama. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +12.35% (2018: -0.21%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.60% sredstava (2018: 0.60% sredstava) aodvojeno se plaća preko fakture, odnosno ne smanjuje neto vrednost sredstava. Ukupna naknada ovog fonda za godinu završenu 31.decembra 2019. iznosi 1,246,615 EUR (2018: 488,895 EUR). Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.3 AXA - Global Inflation Linked Bonds Eur (ISIN LU0227145629)

AXA Global Inflation Linked Bond Fund, vodećeg svetskog menadžer sredstava, je fond sa apsolutnim povraćajem koji ulaže u trezorskim i korporacijskim obveznicama sa zaštitom globalne inflacije. Fond ne plaća dividendu, dok se svi dobitci i interesi odražavaju u neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +6.94% (2018: -2.99%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.40% vrednosti aktive (2018: 0.40%); ali kada vrednost plasmana je veća od 50 miliona evra, rabat od godišnji stope od 0.05% sredstava se obračuna dnevno i reinvestira se u sledećem mesecu, što učini neto naknadu fonda u godišnjoj stopi od 0.35% sredstava. Povlačenih 70,000,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 8,045,150 EUR.

6.4 Schroders - International Strategic Bond Euro Hedged (ISIN LU0201824265)

Schroders International Strategic Bond Fund je zajednički fond sa sedištem u Luksemburgu koji posluje kroz investicije u portfelj obveznica i druge hartije od vrednosti sa fiksnim ili promenljivim povraćajem denominovane u različite valute koje izdaju vlade, vladine agencije i međunarodne agencije, te korporacije širom sveta. Fond ne isplaćuje dividende, pa se stoga svi interesi ogledaju ponudačku cenu fonda. Promena cene jedinice za godinu do potpunog povlačenja 13. avgusta 2019. je bila +3.92% (2018: -4.51% za celu godinu). Naknada za upravljanje fondom se obračunava u tromesečno po godišnjoj stopi od 0.50% vrednosti imovine (2018: 0.50%), i isplaćuje se odvojeno preko fakture, to jest ne umanjuje vrednost aktive; Međutim, za vrednost imovine većoj od 100 miliona EUR, godišnja taksa se smanji na 0.45% sredstava. Ukupan iznos naknada koji je plaćen ovom fondu za godinu završenu 31.decembra 2019 je 100,784 EUR (2018: 50,969 EUR). Potpuno povlačenih 62,387,268 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 2,190,514 EUR.

6.5 Schroders – Global Diversified Growth Fund (ISIN LU0776411141)

Schroders Global Diversified Growth Fund je fond sa raznovrsnim klasama sredstava u portfelju. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +11.62% (2018: -8.17%). Naknada za upravljanje fondom se obračunava u tromesečno po godišnjoj stopi od 0.65% vrednosti imovine, i isplaćuje se odvojeno preko fakture, to jest ne umanjuje vrednost aktive. Ukupan iznos naknada koji je plaćen ovom fondu za godinu završenu 31.decembra 2019 je 293,788 EUR (2018: 813,018 EUR). Povlačenih 17,500,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 176,846 EUR.

6.6 Nordea 1 – Global Stable Equity Fund (ISIN LU0257969260)

Nordea 1 - Global Stable Equity Fund je aktivan fond koji prvenstveno sadrži akcije globalnih korporacija koje imaju stabilne: povraćaje, dividende i novčane tokove. Fond može međutim, držati do 1/3 sredstava u gotovini ili ulagati ih u obveznicama ili drugim dužničkim instrumentima u cilju upravljanja rizikom. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2018.godine je bila +25.91% (2018: -2.69%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.43% sredstava i plaća se odvojeno putem fakture, odnosno ne smanjuje neto vrednost sredstava fonda. Ukupni troškovi menadžera ovog fonda za godinu završenu 31.decembra 2019 iznosi 689,736 EUR (2018: 689,736EUR). Povlačenih 173,000,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 30,597,957 EUR.

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

6.7 Nordea 1 –Stable Return Fund X EUR (ISIN LU0539147214)

Nordea 1 - Stable Return Fund je aktivan fond koji sadrži akcije i obveznice globalnih korporacija i državnih hartija od vrednosti, sa ciljem da stvori povratak iz obih kategorija sredstava i istovremeno da upravlja rizicima kroz strateško korišćenje finansijskih derivata. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +10.03% (2018: -4.14%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.56% sredstava i plaća se odvojeno putem fakture, odnosno ne smanjuje neto vrednost sredstava fonda. Ukupni troškovi menadžera ovog fonda za godinu završenu 31.decembra 2019 iznosi 1,129,320 EUR (2018: 942,218 EUR). Tokom 2019.godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.8 Amundi – 3M (I) (ISIN FR000703813)

Amundi – 3M (I) je fond koji ulaže u instrumente tržišta novca i teži da obezbedi visoku likvidnost i sigurnost i služi kao alternativa držanju sredstava u Centralnoj banci Kosova. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci ili gubitci odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije jula 2019 i do 31.decembra 2019.godine je bila -0.28% (2018: -0.32 %). Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.057% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Kada srednja vrednost sredstava u jedinom kalendarskom tromesečju ističe 50,000,000 EUR fond izdaje kao rabat na naknadu godišnju stopu od 0.012% sredstava koja se tipično re-investira. Povlačenih 517,998,964 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni gubitak u iznosu od 535,321 EUR.

6.9 AXA - Optimal Income I EUR (ISIN: LU0184635471)

AXA – Optimal Income Fund je aktivan fond koji sadrži akcije i obveznice korporacija i državnih hartija od vrednosti, uglavnom iz Evrope, sa ciljem da stvori apsolutni povratak u dugom roku od obih ovih klasa finansijskih instrumenata. Radi upravljanja rizikom, upotreba malog obima derivata je dozvoljeno. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +12.37% (2018: -7.58%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od: 0.55% sredstva (2018: 0.55%), i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Povlačenih 17,500,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 586,626 EUR.

6.10 BNP Paribas IP – Parvest Diversified Dynamic (ISIN: LU0102035119)

BNP Paribas IP – Parvest Diversified Dynamic je fond sa raznovrsnim klasama sredstava u portfelju. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +17.79% (2018: -7.27%). Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.76% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Do 31. marta 2019. fond je dao 0.11% sredstava kao rabat na naknade, što za rezultat ima da neto naknada za upravljanje koje naplaćuje fond iznosi 0.65% sredstava. Od 1. aprila 2019. fond daje 0.22% sredstava kao rabat na naknade, što da neto naknada za upravljanje iznosi 0.54% sredstava. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.11 Amundi – Amundi Rendement Plus I2 (ISIN: FR0011027283)

Amundi Rendement Plus I2 je fond sa raznovrsnim klasama sredstava u portfelju. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +8.34% (2018: -4.38%). Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.20% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Povlačenih 49,999,192 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 414,150 EUR.

6.12 iShares Core € Corp Bond UCITS ETF EUR (Dist) (ISIN: IE00B3F81R35)

Corp Bond Eur ETF je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima korporativnih obveznica denominiranim u evrima i prvi put je uložen u avgust 2019. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila -1.11%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.20% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.13 iShares Edge S&P 500 Minimum Volatility UCITS ETF EUR Hedged (Acc) (ISIN: IE00BYX8XD24)

S&P500 Minvol ETF je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima akcije iz S&P500 sa nižim volatilnostom, i prvi put je uložen u juni 2019. Fond plaća dividendu zato svi dobitci i interesi se ne odražavaju na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila +9.73%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.25% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

6.14 Amundi IS EURO Corporates ETF-C EUR (ISIN: LU1681039647)

Amun EurCorp ETF je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima korporativnih obveznica denominiranim u evrima i prvi put je uložen u avgust 2019. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila -1.34%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.16% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.15 iShares Edge MSCI USA Quality Factor ETF (ISIN: US46432F3394)

MSCI USA Qual je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima kvalitativne akcije SAD-a iz MSCI World Index, i prvi put je uložen u decembar 2019. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila -0.07%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.15% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.16 Naknade i rabati otvorenih instrumenata

		Za godinu završenu 31 decembar 2019			Za godinu završenu 31 decembar 2018		
		Bruto naknada	Rabati	Neto naknada	Bruto naknada	Rabati	Neto Naknada
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	6.1	365,610	[167,640]	197,970	986,158	[510,133]	476,025
BNY Mellon – RRF	6.2	1,246,615	-	1,246,615	488,895	-	488,895
AXA – GILB	6.3	153,678	[9,194]	144,484	394,407	[49,301]	345,106
Schroders – SISF	6.4	100,784	-	100,784	50,969	-	50,969
Schroders – GDG	6.5	293,788	-	293,788	813,018	-	813,018
Nordea 1 – GSEF	6.6	414,968	-	414,968	689,736	-	689,736
Nordea 1 – SRF	6.7	1,129,320	-	1,129,320	942,218	-	942,218
Amundi – 3M I	6.8	221,064	[84,790]	136,274	16,719	-	16,719
AXA – WFOI	6.9	238,363	-	238,363	716,717	-	716,717
BNP Paribas – PDP	6.10	450,555	[106,478]	344,077	1,014,653	[147,058]	867,595
Amundi - RPI2	6.11	161,370	-	161,370	253,115	-	253,115
Corp Bond Eur ETF	6.12	46,473	-	46,473	-	-	-
S&P500 Minvol ETF	6.13	64,637	-	64,637	-	-	-
Amun EurCorp ETF	6.14	37,062	-	37,062	-	-	-
MSCI USA Qual ETF	6.15	2,768	-	2,768	-	-	-
Pictet – HDS		-	-	-	44,293	-	44,293
Svega naknade i rabata otvorenih instrumenata		4,927,055	[368,102]	4,558,953	6,410,898	[706,492]	5,704,406

7 OBVEZNICE KOSOVA I DEPOZITI

	As at December 31 2019	As at December 31 2018
	EUR	EUR
Obveznice Kosova		
Pre provizija za očekivane kreditne gubitke	299,162,106	209,044,287
Provizija za očekivane kreditne gubitke	(678,408)	(533,423)
Posle provizija za očekivane kreditne gubitke	298,483,698	208,510,864
Oročeni depoziti		
Pre provizija za očekivane kreditne gubitke	185,713,008	119,403,795
Provizija za očekivane kreditne gubitke	(92,857)	(59,702)
Posle provizija za očekivane kreditne gubitke	185,620,151	119,344,093
Obveznice kosova i depoziti	484,103,849	327,854,957

Provizija za očekivane kreditne gubitke dužničkih instrumenata za godinu završenoj 31. decembra 2019. I 2018. izvedena su u skladu sa modelom očekivanog kreditnog gubitka kako je detaljno opisano u značajnim računovodstvenim politikama.

Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke za godinu završenu 31. decembra 2019 I 2018 za gore navedene instrumente su bili:

	Obveznice Kosova	Oročeni depoziti	Dužnički instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1. januara 2018.	152,535	25,290	177,825
Dodatne provizije zbog novih plasmana	444,842	53,157	497,999
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / predstanka priznanja	(63,954)	(18,745)	(82,699)
Izdavanja iz provizije zbog promene kreditnog rizika	-	-	-
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	380,888	34,412	415,300
Na dan 31. decembra 2018.	533,423	59,702	593,125
Dodatne provizije zbog novih plasmana	269,870	71,295	341,165
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / predstanka priznanja	(124,885)	(38,140)	(163,025)
Izdavanja iz provizije zbog promene kreditnog rizika	-	-	-
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	144,985	33,155	178,140
Na dan 31. decembra 2019.	678,408	92,857	771,265

7 OBVEZNICE KOSOVA I DEPOZITI (NASTAVAK)

Na dan 31.decembra 2019. investicije KPŠF-PS u dužničke instrumente obveznica Trezora Kosova merene po amortizovanoj vrednosti sastojali su se od 30 instrumenata sa nominalnom vrednošću od 297,230,000 EUR, originalnim rokom dospeća između 12 meseci i 10 godina, prosečnim preostalim rokom od 2.49 godina (ponderisano), i prosečnom stopom / kuponom od 1.91%. Na dan 31. decembra 2018.sastojali su se od 25 instrumenata sa nominalnom vrednošću od 209,060,000 EUR, originalnim rokom dospeća između 6 meseci i 10 godina, prosečnim preostalim rokom od 2.79 godina, i prosečnom stopom / kuponom od 1.79%. Obveznica Trezora Kosova još nisu rangirane.

Na dan 31.decembra 2019. investicije KPŠF-PS u oročene depozite merene po amortizovanoj vrednosti sastojali su se od 33 depozita sa bankama sa originalnim rokom dospeća između 1 i 3 godina, prosečnim preostalim rokom od 1.16 godina (ponderisano), i prosečnom stopom od 1.48%. Banke su sve komercijalne banke licencirane i operativne u Republici Kosova (Banka Kombëtare Tregtare, Banka për Biznes, Turkish Enterprise Bank, NLB Bank, Raiffeisen Bank Kosovo, ProCredit Bank, ISh Bankasi, i Banka Ekonomike).

Na dan 31.decembra 2018. investicije u oročene depozite sastojali su se od 20 depozita sa bankama sa originalnim rokom dospeća između 1 i 3 godina, prosečnim preostalim rokom od 1.19 godina, i prosečnom stopom od 1.55%.

	Obveznice Kosova	Oročeni depoziti	Dužnički instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1. januara 2018.	94,892,605	50,554,121	145,446,726
Novi plasmani	177,350,917	106,000,000	283,350,917
Dobitak kamate	2,353,410	847,793	3,201,203
Kamate / kuponi - primljeni	(1,426,258)	(622,409)	(2,048,667)
Dospele glavnice	(64,278,922)	(37,401,000)	(101,679,922)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	(380,888)	(34,412)	(415,300)
Na dan 31. decembra 2018.	208,510,864	119,344,093	327,854,957
Novi plasmani	140,001,490	141,538,000	281,539,490
Dobitak kamate	5,299,465	2,261,648	7,561,113
Kamate / kuponi - primljeni	(4,382,682)	(1,490,435)	(5,873,117)
Dospele glavnice	(50,800,454)	(76,000,000)	(126,800,454)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	(144,985)	(33,155)	(178,140)
Na dan 31. decembra 2019.	298,483,698	185,620,151	484,103,849

8 OBAVEZE PREMA KPŠF-PS

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Naknade naplaćene računima učesnika i rabati – plativi	553,030	415,160
Plus / (Manje): Razlika od refundacija pogrešnih doprinosa	113	(4,559)
Neto obaveze prema KPŠF - Operacije	553,143	410,601

Na dan 31.decembra 2019 bilans plativih naknada u iznosu od 553,030 EUR odnosi se na naknade KPŠF-a naplaćene računima učesnika koje nisu bili prenete na KPŠF-PS na datum izveštavanja (2018: 415,160 EUR). Obaveze za naknade se povećavaju, ili (smanjuju), s razlikom između vrijednosti otkupljenih jedinica u svrhu refundacije (otkupne vrijednosti) i iznosa koji se vraća primatelju (nominalni iznos). Na dan 31.decembra 2019 bilans razlika vraćenog iznosa plativih je bila 113 EUR, tako da su neto obaveze prema KPŠF-PS bile 553,143 EUR (2018: -4.559 EUR, odnosno 410,601 EUR).

Refundacije su potrebne u slučajevima kada, što se prvobitno smatralo kao penzijski doprinos i jedinice se izdaju za istog, dokazuje se da je plaćeno greškom ili da je preplaćeno. U takvim slučajevima, samo nominalni iznos se vraća kod platioca.

9 OBAVEZE ZA OTKUPLJENE JEDINICE

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Obaveze za refundacije	6,976	130,346
Obaveze za povlaćene štednje	643,521	294,433
Ukupno obaveze za otkupljene akcije	650,497	424,779

Na dan 31 decembra 2019, bilans sredstava otkupljeni putem refundacija ili isplate beneficija koja nisu preneti korisnicima do datuma izveštavanja iznosi 650,497 EUR (2018: 424,779 EUR).

10 NE-DOPRINOSI

Ulazni transferi na račun naplate KPŠF-PS-a u CBK, koji su u vreme obrade bankovnog izveštaja identifikovani da nisu penzijski doprinosi (plaćeni su greškom ili preplaćeni), klasifikuju se kao ne-doprinosi i ne konvertiraju se na jedinice. U svim ostalim slučajevima dolazni transferi doprinosa se konvertiraju u jedinice, a kasnije ako se dokazuje da su učinjeni greškom oni se otkupljaju putem refundacije. Na dan 31 decembra 2019, bilans ne-doprinosa koji još nije vraćen do datuma izveštavanja iznosi 38,174 EUR (2018: 34,257 EUR).

11 OSTALI PRIHODI

Tokom godine završenoj 31 decembra 2019 Upravni odbor KPŠF-a je odlučio da refundira 2,300,000 EUR u penzijski fond od viška KPŠF-PS za investicione aktivnosti (2018: 700,000 EUR).

12 NAKNADE ZA UPRAVLJANJE NA TERET RAČUNA UČESNIKA

	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Naknade za investicione aktivnosti	6,941,657	6,447,812
Naknade za operativne aktivnosti	1,294,186	1,212,535
Ukupno naknade za upravljanje na teret računa učesnika	8,235,843	7,660,347

Naknade su obračunate dnevno prema formuli:

$\text{Naknada Bruto sredstva učesnika} \cdot [\text{Stopa}] / [\text{Broj dana u godini}]$.

Ukupne naknade naplaćene nad bruto sredstvima učesnika u cilju finansiranja aktivnosti KPŠF-a za godinu koja se završava 31.decembra 2019. iznosi 8,235,843 EUR (2018: 7,660,347 EUR).

Naplaćene tarife za period raportisanja, usvajane od strane Skupštine Republike Kosovo u skladu sa Zakonom br. 04/L-168, bile su kao sledeće:

Datum od	Datum do	Takse za investicione aktivnosti	Takse za operativne aktivnosti	Ukupne takse
1 januar 2018	31 januar 2018	0.393% g.	0.081% g.	0.474% g.
1 februar 2018	15 maj 2019	0.381% g.	0.071% g.	0.452% g.
16 maj 2019	31 decembar 2019	0.370% g.	0.069% g.	0.439% g.

13 POJEDINAČNI RAČUNI UČESNIKA

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	Broj računa	Broj računa
Računi bez povlačenja štednje	618,218	582,740
Računi sa povlačenjem štednje	51,755	43,947
Ukupno računa	669,973	626,687

Račun sa povlačenjem štednje predstavlja račune sa kojih su penzije štednje povučene zbog: (i) penzionisanje učesnika koji dostižu 65 godina ili koji postaju trajni invalidi; ili (ii) naslednici, smatrani zakonski pravim, naslede penzije štednje umrlog učesnika. Od 669,973 učesnika za koje je KPŠF otvorio račun penzijske štednje, 379,827 su imali doprinose koji pripadaju godini završenoj 31 decembra 2019 (2018: 344,453 od 626,687 otvorenih računa).

Doprinosi u KPŠF se uplaćuju od poslodavaca u korist zaposlenih koji su stalni stanovnici Kosova po stopi od najmanje 5% od bruto prihoda zaposlenika, za oba dvoje, zaposlenika i poslodavca. Zajedno sa dobrovoljnim doprinosima, zaposlenik i poslodavac mogu maksimalno da izdvoje do 15% od bruto prihoda zaposlenika.

Poslodavci su dužni da dostave podatke plate u portal Poreske Administracije Kosova (PUK) kako bi dobili dokument plaćanja za dati mesec. Samozaposleni uplaćuju doprinose kvartalno. PUK čini dostupnim informacije za KPŠF i takođe je odgovoran za poštovanje od strane poslodavaca i sprovođenje takvih pridržavanja putem kazni izdatih delikventnih poslodavcima.

Otkad je portal PAK-a za elektroničku deklaraciju uveden i postao obavezan u 2012. godini, ogromna većina doprinosa dodeljuje se individualnim računima s prvim pokušajem. Međutim, u nekim ograničenim slučajevima plaćanja doprinosa od strane poslodavaca nisu prečeni sa tačnim i / ili dovoljnim informacijama; što rezultira doprinosima koji nisu dodeljeni pojedinačnim računima učesnika.

Neraspoređeni doprinosi na dan 31. decembra 2019. godine iznosili su 2,405,299 EUR (2018: 1,293,572 EUR). Glavni razlozi uključuju: (i) poslodavac izvršava uplatu, ali ne dostavlja spisak doprinositelja; (ii) poslodavac podnosi spisak doprinositelja, ali vrši nedovoljno ili previsoko plaćanje; (iii) lične informacije doprinosioca na listi doprinositelja (lična karta i / ili ime) nisu validne; (iv) kazne i kamata za kašnjenje u plaćanju (plaća se PAK-u) uključuju se u uplate; i (v) izvor plaćanja (poslodavac) još nije identifikovan.

Administracija KPST-a daje sve od sebe za rešavanje slučajeva neraspoređenih doprinosa. Ako je, međutim, prošlo šest ili više godina od uplaćivanja doprinosa i uprkos naporima administracije, doprinosi i dalje nije dodeljen, stav 3 člana 3 Zakona Br. 05/L-116 o izmeni stava 7.11 člana 7 Zakona Br. 04/L-101 o penzijskim fondovima na Kosovu, omogućava otkup jedinica takvih doprinosa, a prihod od tih otkupa uplaćuje se u Konsolidovani budžet Kosova (KBK) preko Poreske administracije Kosova. Tokom 2019. godine nijedna jedinica nije otkupljena u skladu s ovom odredbom, čineći za prihod od nula EUR za KBK (2018: 1,622,498 EUR).

Ukupni nedodeljeni doprinosi kao procenat kumulativnih primljenih doprinosa je dat u prilogu:

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Ukupno nedodeljenih doprinosa (konvertisanih u jedinice do datuma izveštavanja)	2,405,299	1,293,572
Kumulativni doprinosi konvertisani u jedinice do datuma izveštavanja	1,781,446,174	1,594,824,669
Nedodeljeni doprinosi kao procenat kumulativnih doprinosa konvertisane u jedinice do datuma izveštavanja	0.135%	0.081%

13 POJEDINAČNI RAČUNI UČESNIKA (NASTAVAK)

Drugi način kako bi se video napredak procesa sravnjenja je usporodbom alociranih sredstava i neto imovine pod upravljanjem, kako je navedeno u nastavku:

	Napomena	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
		Value EUR	Value EUR
Neto imovina doprinosioca		1,978,459,507	1,691,903,168
<i>Prilagodavanja za:</i>			
Dospeli doprinosi ne konvertirani u jedinice na dan izveštavanja	5	(12,274,188)	(11,347,368)
Bilans provizije za očekivane kreditne gubitke	7	771,264	593,125
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice		1,966,956,583	1,681,148,925
Bilans sredstava u individualnim računima		1,964,366,263	1,679,863,025
Procenat neto imovine doprinosioca konvertovanih u jedinice koji su u individualnim računima		99.87%	99.92%

14 ISPLAĆIVANJE BENEFICIJA KROZ POVLAČENJE U FAZAMA

U skladu sa Uredbom CBK-a za povlačenje penziona štednje, promenotoj avgusta 2017. godine učesnici koji se penzionišu sa bilansom računa u KPŠF iznad praga od 3,000 EUR moraju da povuku svoju uštedevinu u fazama ali imaju opciju da 20% bilansa prime jednom isplatom (2018: prag od 3,000). Učesnici dobijaju mesečne isplate u visini od: 1% od balansa računa na dan penzionisanja od KPŠF ili 200 EUR, koji god je veći (2018: 1% ili 200 EUR, koji god je veći). Instrukcija za povlačenje u fazama je uslovna do vremena kada će anuiteti biti na raspolaganju na Kosovu. Prilikom odlaska u penziju kompletan bilans KPŠF računa učesnika, minus deo primljen jednom isplatom, se prenosi kod komercijalne banke ugovorene za pružanje usluge povlačenja u fazama, i sredstva se više ne obračunavaju kao sredstva KPŠF-PS. Lica koji se penzionišu sa bilansom ispod praga podižu štednju jednom isplatom.

15 IZVEŠTAJ O PROMENAMA U JEDINICAMA KOJA PRIPADAJU DOPRINOSIOCIMA

	Napomena	2019	2018
		Jedinice	Jedinice
Na dan 1 januar		1,211,680,717	1,115,941,202
Izdane jedinice u toku godine		126,442,738	119,032,107
Otkupljene jedinice zbog povlačenja sredstva		(35,588,488)	(21,572,925)
Otkupljene jedinice zbog refundacija i korekcija		(441,768)	(569,693)
Otkupljene jedinice zbog ne alociranih sredstva		-	(1,149,974)
Na dan 31 decembar		1,302,093,199	1,211,680,717
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice	13	1,966,956,583	1,681,148,925
Neto vrednost jedinice na dan izveštavanja		EUR 1.5106	EUR 1.3875

16 DEŠAVANJA POSLE DATUMA FINANSIJSKOG STANJA

Od 31. decembra 2019. godine, širenje COVID-19 je ozbiljno uticalo na mnoge lokalne ekonomije širom sveta. U mnogim zemljama, preduzeća su prinuđena da zatvore ili ograniče svoja poslovanja za duži ili neodređeni period vremena. Mere preduzete za zaustavljanje virusa, uključujući zabranu putovanja, karantine, socijalnu udaljenost i zatvaranje usluga koje nisu od suštinskog značaja uzrokovale su ometanja u poslovanju širom sveta, što je rezultiralo u ekonomskom usporavanju. Globalna tržišta akcija su takođe iskusila veliku volatilnost i značajno oslabljenje. Dok su vlade i centralne banke odgovorile monetarnim i fiskalnim intervencijama radi stabilizacije ekonomskih uslova, trajanje i uticaj pandemije COVID-19, kao i efikasnost reakcija vlade i centralnih banaka, za sada nisu jasni.

Sveukupni rizik za poslovanje

Ovi su događaji blago poremetili, ali nisu sprečili, normalno funkcionisanje KPŠF-a. Sve operacije se obavljaju, i usluge se pružaju, radom osnovnog osoblja u kancelariji i drugih koji rade kod kuće. Finansijska pozicija KPŠF-PS i dalje je vrlo stabilna, s obzirom na dugoročnu prirodu svojih ulaganja, visoku likvidnost korišćenih investicijskih vozila i nizak nivo povlačenja, u poređenju sa dolaznim doprinosima potrebnim za servisiranje tih povlačenja.

KPŠF je odlučio da ovi događaji nisu naredni događaji za prilagođavanje. Prema tome, finansijsko stanje i rezultati poslovanja za godinu završenu 31. decembra 2019. nisu prilagođeni kako bi odražavali njihov uticaj. Nije moguće pouzdano proceniti trajanje i ozbiljnost ovih posledica, kao ni njihov uticaj na finansijsko stanje i rezultate KPŠT-PS za buduće periode.

Pad fer vrednosti investicija

Imajući u vidu ove događaje, Upravni odbor KPŠF-a je preduzeo mere kako bi drastično smanjio investicije u akcije u korist gotovine. Ovo je pomoglo u amortizaciji uticaja padajućih cena investicija fer vrednosti u ukupni portfelj KPŠT-PS. Time, cena jedinice KPŠT-PS smanjena je za -4,66% u godini do 31. marta 2020. godine, dok su tokom istog perioda glavni indeksi u svetu pali za između -30% i -20%. Nakon serije otkupa i pada vrednosti ulaganja u instrumente fer vrednosti, na dan 31. marta 2020. izloženost investicija fer vrednosti je iznosila 1,364,353,783 EUR.

Te naknadne promjene fer vrednosti investicija KPŠT-PS ne odražavaju se u finansijskim izveštajima na dan 31. decembra 2019. godine.

Osim gore navedenih događaja, ne postoje ostali naredni događaji koji zahtevaju prilagođavanje ili dalje obelodanjivanje u finansijskim izveštajima za godinu koja se završava 31. decembra 2019.